

van herkomst terugreiden. Uit het relaas van Kohlbacher blijkt wel dat er een heel aparte sfeer in die kampen heerste en dat zich daar geleidelijk ook een heel intens sociaal leven ontwikkelde.

Naar het einde van de jaren '50 toe verslechterde de concurrentiepositie van de Belgische kolenindustrie. Toch bleef het mijnpatronaat vreemde arbeiders aanwerven, vooral Turken en Marokkanen, die weerom gehuisvest werden ... in de kampen. Naarmate de kolencrisis echter dieper werd, stierven ook de kampen uit. Het boek is een boeiend relaas geworden van een bijzonder maar weinig gekend stukje geschiedenis.

(1) Het boek werd ook gerencenseerd door Dirk Luyten in *Bijdragen tot de Eigentijdse Geschiedenis*, (1999)5, pp. 237-238.

Jan Kohlbacher, *Het Russisch kamp, te koop bij VZW Stichting Erfgoed, Paul Niconlaan 24, 3630 Eisden. Prijs : 650 BEF (excl. verzendingskosten)*

Kris Humbeek, Louis Paul Boon en de fabrieksstad Aalst

Rik Hemmerijckx, departement Archief
AMSAB

De meest bekende van Louis Paul Boons romans spelen zich af tegen de achtergrond van de fabrieksstad Aalst of verwijzen impliciet naar de sociaal-politieke toestanden in de stad aan de Dender vanaf het einde van de 19e eeuw. Zo kennen we vandaag nog steeds de opkomst van de 'socialen', de anarchiserende bende van de Zwarte Hand, of de heroïsche strijd van de

sociaal-progressieve priester Daens tegen het katholiek-conservatieve establishment.

Dit betekent uiteraard niet dat Boons werk kan gereduceerd worden tot sociaal-historische romans. Boon was geen historicus, en hoewel hij soms enig opzoekingswerk verrichtte was hij toch vooral een verteller, die de door voorgaande generaties doorgegeven gebeurtenissen en personages in een nieuwe gedaante in zijn romanwereld wist in te passen. *De Kapellekensbaan* mag wel het prototype genoemd worden van de wijze waarop hij dit procédé heeft toegepast.

De romans van Boon kunnen ongetwijfeld gelezen worden zonder enige historische achtergrond - de opgevoerde figuren zijn als het ware tijdloze karakters geworden - maar dit neemt niet weg dat enige duiding of een korte historische schets niet verhelderend kan werken. Vandaar het belang van een boek als *Louis Paul Boon en de fabrieksstad Aalst*, geschreven door Kris Humbeek, één van de Boon-kenners bij uitstek en de drijvende kracht achter het L.P. Boon-Centrum van de Antwerpse UIA.

Het interessante aan dit boek is dat Humbeek zich niet beperkt heeft tot het schetsen van de opkomst van het industriële Aalst en zijn politiek-sociale strijd, maar dat hij ook oog heeft gehad voor de culturele ontwikkeling. Zo zet hij de betekenis in de verf van Hendrik Conscience "de man die zijn volk leerde lezen". Humbeek beschouwt Conscience als de tegenpool van L.P. Boon "de man die zijn volk een geweten schopte". Het ganse oeuvre van Boon zou in zekere zin zelfs kunnen gelezen worden als een reactie op het conformisme en romantisme van Conscience. Het kan geen toeval zijn dat één van Boons laatste romans *Het Geuzenboek* was, terwijl Conscience's eerste Nederlandstalige roman een anti-geuzenboek was: *In 't Wonderjaar*.

De meest originele bijdrage van het boek schuilt

hem evenwel in het genealogisch onderzoek van de familie Boon. Zo komt Humbeek terecht bij de grootvader van L.P. Boon, Louis Verbesselt. In tegenstelling tot wat men zou kunnen verwachten is Verbesselt geen echte vroegsocialist, maar wel een vrijzinnige, sociale liberaal. Hij was medestichter van de Liberale Werkmanskring en in 1903 werd hij zelfs verkozen in de Aalsterse gemeenteraad, met de steun van de socialisten en de christen-democraten van priester Daens. Louis Verbesselt woonde in die periode in een eenvoudig werkmanshuisje op het eiland Chipka, het industriële hart van Aalst en de imaginaire, bijna mythische geboorteplaats van L.P. Boon. Deze revelatie is uiteraard niet onbelangrijk omdat zij aangeeft dat de interesse van Boon voor het roerige verleden van zijn stad niet zo vrijblijvend is. Boons grootvader, die achteraf verbiterd in de vergetelheid is geraakt, had er namelijk zelf deel van uitgemaakt.

Humbeek wijst er nochtans op dat Boon als rebel minder een kind was van het proletarische Chipka, dan van de veel rustiger Sint-Jo-

zefsparochie, waar zijn andere grootvader, Franciscus Boon, 'peetje Sooi', woonde. Louis Verbesselt en Franciscus Boon waren als het ware tegenpolen van mekaar: de ene was een trotse vrijzinnige, terwijl de andere eerder van katholieke huize was. Door een toeval van het lot zal de zoon van Sooike Boon trouwen met één van de dochters van Louis Verbesselt. Uit dit samengaan van twee werelden werd Louis Paul Boon geboren.

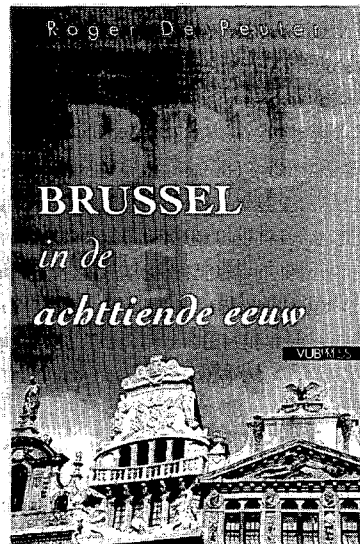
Het boek van Kris Humbeek is zeer vlot geschreven en de lezer zal opmerken dat de jarenlange Boon-studie ook reeds haar sporen heeft nagelaten in de literaire stijl van de auteur. Het is nu uitkijken naar het volgende deel van Boons biografie "in kipkap".

Kris Humbeek, Louis Paul Boon en de fabrieksstad Aalst, Antwerpen: L.P. Boon-documentatiecentrum, UIA, 1999, 150 p., te koop bij: L.P. Boon-documentatiecentrum, UIA, Universiteitsplein 1, 2650 Wilrijk, (03)820 27 81

Brussel in de achttiende eeuw

Roger De Peuter

In vergelijking met Antwerpen, Gent of Brugge, is de sociaal-economische geschiedenis van Brussel in de vroeg-moderne tijd weinig bestudeerd. Historicus Roger De Peuter trok naar de archieven van de centrale regering, het stadsbestuur, de ambachten, de kooplieden en de bedrijven van Brussel, op zoek naar getuigen en sporen van de ontwikkeling van een aantal specifieke bedrijfstakken en branches uit de periode 1670 tot 1800. In dit boek brengt hij op verhelderende wijze verslag uit van zijn ontdekkingsstocht naar de textielnijverheid, de graan- en wijnhandel, de suikerraffinage, de tabaksbewerking en de rol die ondernemers, handelaars, ambachten en de toenmalige stads- en regeringselites daarbij speelden. Uit De Peuters onderzoek blijkt dat Brussel in de achttiende eeuw een eerder bescheiden rol speelde in de internationale handel en dat de stad vooral een consument en een regionaal distributiecentrum was van ter plaatse geproduceerde en geïmporteerde goederen. Maar, tijdens de achttiende eeuw werd ook de basis gelegd van de latere intensieve contacten met het Waalse achterland, met name het Henegouwse industriebekken.

520p, prijs: 995,-

Boeken, boeiender geschenken kan je niet bedenken.

UITGEVERIJ VUBPRESS